

vě o vlivu rozluky ničeho stanoveno, bude třeba otázku rozdělení statků posuzovati jako v případě smrti. Ustanovení o právech ze smlouvy dědické plynoucích se zachovává, kdežto poslední věta § 1266 (že rozloučený manžel nemá zákonného práva dědického) se vypouští jako samozřejmá.

Dvorský dekret ze dne 4. května 1841 č. 5351 Sb. z. j. upravil alimentární nároky manželčiny pro případ, kdy byl povolen rozvod manželství z viny obou manželů. Naproti tomu neměla při rozluce, když obě strany byly vinné, nebo nevinny, manželka alimentárního nároku ani v mezích cit. dvor. dekretu. Totéž platilo při rozvodu, když obě strany byly nevinny (§ 1264 obč. zák.); jen někdy se zastávalo, že nevinná manželka má nárok alimentární i tehdy, když manžel také jest bez viny (srov. na př. Krasnopolski-Kafka, IV Lehrbuch des oesterr. Privatrechts 1911 str. 121—122).

Navržená stylisace nezanechává pochybnosti, že nárok na plné zadostiučinění, t. j. nárok na výživu, má při rozvodu pouze strana nevinná proti straně vinné. V případech rozvodu, nebo rozluky manželství, vyslovených bez viny obou nebo zase z viny obou manželů, nebylo by tudíž vůbec vzájemných nároků alimentárních. Takové řešení je snad teoreticky správné, neboť po zrušení manželského společenství lze alimentární nárok odůvodnit pouze ex titulo náhrady škody, prakticky by však nevyhovovalo a myšlenka vyjádřená v dvorském dekretu č. 531/1841 pro jeden z těchto případů (t. j. rozvod z viny obou manželů) odpovídá spíše skutečné potřebě. I když svazek manželský se rozvodem uvolní nebo rozlukou zcela zruší, mohou tu zvláštní poměry mezi manželé, okolnosti, za nichž k rozvodu nebo rozluce došlo, dostatečně odůvodnit, aby tomuto z manželů, který sám není s to se živiti, dostalo se podpory od druhého manžela. Vycházejíc z těchto úvah, formulovala komise nový paragraf sice na podkladě cit. dvor. dekretu č. 531/1841, zahrnula jím však všechny případy výše naznačené. Změnou provedenou na § 92. obč. zák. (§ 36 návrhu) je odůvodněno, že nové ustanovení nerozlišuje mezi manželem a manželkou. Alimentární nárok jest pouze subsidiárního rázu, t. j. přísluší jen manželu, jenž sám nemůže se živiti, ať svou výdělečnou činností ať z příjmu svého jmění. Má-li sice příjmy, avšak k výživě nedostatečné, může žádati jen jejich doplnění. Rozsah »slušné výživy« může býti ovšem u manžela rozvedeného nebo rozloučeného jiný, než u manžela žijícího v manželském společenství. Posouditi to a rozhodnouti, zda vůbec jsou tu okolnosti dostatečné, odůvodňující přiznání nároků, vyhraženo jest soudu. Jediné ustanovení, že lze nárok přiznati »von Fall zu Fall«, nebylo úmyslně převzato, neboť praxe je někdy mylně vykládala (srov. rozhodnutí nejvyššího soudu Gl. U. N. F. VIII. 3126).

Rozhodnutí nejvyššího soudu.

I předběžná smlouva o prodeji podílů společností s ruč. obmezeným (§ 986 obč. z.) vyžaduje k platnosti své formy notářského spisu. Náhrada škody pro nedodržení neplatné smlouvy?

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 1. dubna 1924 Rv I 1681/23. Zemský soud civ. v Praze Cg VII 815/22.)

Žalobní nárok na náhradu škody pro nedodržení smlouvy o převzetí podílů ve společnosti s ruč. obm. byl ve všech stolicích zamítnut.

Důvody nejvyššího soudu: Po právní stránce byla rozepře správně posouzena. Byl-li prodej podílů již úplně dojednán, či šlo-li o pouhé předběžné vyjednávání, na tom vůbec nezáleží, rozhodným jest, že prodej nebyl platný pro nedostatky formy notářského spisu, která jest v § 76 zák. o společnostech s r. ob. pro převod podílů mezi živými předepsána. Pro nedostatek této formy nemohla býti stranami platně dojednána ani smlouva předběžná dle § 936 obč. z., neboť bylo by nepřipustným obcházením citovaného imperativního předpisu zákona, kdyby neměl o formě smlouvy předběžné platiti týž předpis, jako o smlouvě samé. Nebyla-li smlouva o prodeji podílů dle zákona platná, nemůže se žalobce domáhati ani jejího splnění, ani náhrady škody pro nesplnění. To uznává žalobce sám tím, že formuje žalobní nárok jako nárok na náhradu škody zaviněné žalovaným bezprávným činem, totiž tím, že ho prohlášením o převzetí podílů uvedl v omyl, pro který žalobce odepřel podíly jinak prodati. Nelze-li však žalobci přiznati nárok na náhradu pro nedodržení smlouvy, tím méně může se tak státi z důvodu bezprávného činu, neboť tu by musil žalobce dokázati zavinění žalovaného, totiž jeho zlý úmysl neb nedbalost (§§ 1294, 1295, 1296 obč. z.). Žalobce ani netvrdí, že by žalovaný byl jej uvedl v omyl úmyslně neb z nedbalosti. Nemůže tvrditi ani, že by žalovaný, když mu poslal zápravu o převzetí podílů a složení peněz do týdne v bance, nebyl měl úmyslu, skutečně tak učiniti, ani že by byl při povinné bedlivosti musil věděti, že nebude moci svůj slib splniti. Při úplném nedostatku takového tvrzení nelze mluvit o tom, že by žalovaný byl žalobcovu škodu zavinil bezprávným činem. Pokud zklamal důvěru žalobcovu, že splní, co slíbil, jde o prosté nedodržení smlouvy. Pokud žalobce byl v omylu o platnosti závazku, zavinil svůj omyl sám neznalostí zákona. Kasper.

Kdo požizuje ústně mimosoudně pro případ smrti, musí sám prohlásiti obsah své poslední vůle, nestačí jen projevití souhlas s obsahem jejím, jež svědek přečetl.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 18. března 1924 Rv I 8/24. Vrchní zemský soud v Praze Bc VI 320/23. Krajský soud v Čes. Lípě Cg I 371/22.)

Nejvyšší soud změnil oba nižší rozsudky a žalobu, aby bylo zjištěno, že žalobce jest dle ústní závěti pokládati za dědice po Zové, zamítl. Důvody:

Dovolání je v právu, pokud vytyká rozsudku nesprávné právní posouzení věci.

O tom, že poslední pořízení ze dne 3. ledna 1921, o které tu jde, nevyhovuje podmínkám § 579 obč. z., poněvadž jeden ze tří svědků se nepodepsal s dodatkem, poukazujícím na jeho vastnost jako svědka a že tudíž jako písemné pořízení jest dle § 601 obč. z. neplatným, není již sporu.

Avšak toto poslední pořízení nelze zachovati v platnosti ani jako pořízení ústní přes to, že nebylo ani tvrzeno, že zůstavitelka chtěla poříditi jen písemně a vyloučiti jinou formu závěti (viz plen. rozhodnutí nejvyš. soudu z 13. března 1922 pres. 1538), neboť nebylo šetřeno předpisů §§ 585 a 586 obč. z., které stanovují, jak se má učiniti poslední vůle, která se mimosoudně ústně prohlašuje.

Dle zjištění nižších soudů byla poslední vůle zůstavitelky dříve již napsaná žalovaným svědkům Aovi a Bovi třetím svědkem Cem před zůstavitelkou přečtena a jí na dotaz svědka Aa slovy: »Tak to chci,« pokud se týče na dotaz svědka Ba přikývnutím hlavy a slovem »Ano« jako její poslední vůle potvrzena. Ale to k platné ústní závěti nestačí. § 585 obč. z. předpisuje, že kdo chce ústně učiniti poslední vůli má ji vážně projevití před třemi způsobilými svědky, kteří jsou zároveň přítomni a jsou ochotni dosvědčiti, že ohledně osoby pořizujícího není ani podvodu ani omylu. Dlužno tedy projevití ústně před svědky poslední vůli, nikoli snad jen souhlas s obsahem připraveného již písemného prohlášení, byť i toto bylo dříve zůstavitelce přečteno. Právě proto upozorňuje zákon v druhém odst. § 585 obč. z. na to, že káže opatrnost, by svědci buď všichni společně, neb každý sám o sobě pro lepší a měř poslední vůli projevou zůstavitelem buď sami si napsali nebo co nejdříve napsati dali, čehož by nebylo třeba v případech, kde poslední vůle, jako zde, byla již napsána a svědkům přečtena.

Nížší soudy nesprávně vyložily zákon, uznávše za uvedeného stavu věci poslední pořízení ze dne 3. ledna 1921 za platné jako ústní závěť.

Bylo proto dovolání vytykajícímu tuto vadu vyhověti a rozhodnouti, jak shora uvedeno.

Jak se zavazují městské spořitelny dle zákona ze dne 14. dubna 1920 č. 302 sb. z. a n.

(Rozhodnutí nejvyššího soudu z 18. března 1924 Rv I 1590/23. Krajský soud v Kutné Hoře Cg II 84/23.)

Nárok uplatňovaný proti městské spořitelně byl ve všech stolicích zamítnut.

Důvody II. stolice: Předloženými listinami je prokázáno: Ve schůzi 5. listopadu 1922 usneslo se ředitelství žalované spořitelny, »aby bylo vyhověno žádosti manželů K. o poskytnutí dalšího úvěru a aby byly nové směnky jejich na 104.000 Kč eskontovány. Výplata se provede, až budou knihovní vklady vykonány a celá záležitost uspořádána dle tohoto usnesení.« (Příl. 3.)

Ve schůzi ředitelstva 29. listopadu 1922 uvedl předseda, že revisor spořitelny pozastavil výši tohoto úvěru a bylo usneseno, předložit tuto záležitost výboru k rozhodnutí. (Příl. č. 4.)

Výbor spořitelny ve schůzi 12. února 1923 zápůjčku tu nepovolil, zrušiv usnesení ředitelství (Příl. č. 6.)

Tím byla věc definitivně vyřízena, neboť podle stanov žalované spořitelny § 39 ředitelstvo její »pečuje toliko o to, aby byly vklady její půjčovány jak náleží«, kdežto rozhodnutí o výši, tudíž o povolení zápůjček, náleží podle § 41 stanov výboru, což je patrné také z dovolání se § 25. stanov, který právě předpisuje, jak se fondů užívá.

Výklad ten sdílí také ministerstvo vnitra jako státní dozorcí úřad nad spořitelny ve svém dopisu č. 9.

Tento zjištěný skutkový děj stačí úplně k bezpečnému posouzení a rozhodnutí této rozepře.

Sdělení B ředitelstva spořitelny neváže žalovanou spořitelnu a nevádí tomu dovolaný předpis § 8 zák. ze 14. dubna 1920 č. 302 sb. proto, že sdělení to bylo nesprávné a že samo o sobě spořitelnu zavázati nemohlo. (§ 41 stanov.)

Nepadá tedy na váhu, že si žalovaná dala knihovně poznamenati zadlužení pro úvěr 110.000 Kč, ježto úvěr ten povolen nebýl.

Dovolání zůstalo bez účinku. Důvody nejvyššího soudu:

Dovolací soud sdílí názor soudu odvolacího, že pro otázku, jakým způsobem mohou vzejít závazky žalované spořitelny, jsou rozhodny její stanov. V § 1 zák. z 14. dubna 1920 č. 302 sb., kterým zákonem zrušen byl dřívější spořitelní regulativ ze dne 27. září 1844, jsou spořitelny výslovně prohlášeny za samostatné veřejné peněžní ústavy, tudíž za právnické osoby po rozumu § 26 obč. z.

Právnické osoby, jak z podstaty jejich plyne, nemohou osobně jednat, a proto musí býti u nich jistým souhrnem zásad, jako ústavou, stanovami a pod., určeno, za kterých podmínek platí jednání určitých fyzických osob za jednání těchto právnických osobností. Není-li tu jednání odpovídající ústavě nebo stanovám, nevzejde závazek právnické osobnosti, a nejsou tudíž ony fyzické osoby v tomto směru representanty oné právnické osobnosti. Patrné tedy, že stanov y právnické osobnosti nejsou jen úpravou vnitřních její poměrů.

Dle §§ 6 a násl., zejména 18 cit. z. i při spořitelnách rozhodují stanov y o tom, kdo a za jakých podmínek jedná za spořitelnu. V tomto případě nedošlo k závazku spořitelny, dle něhož by byla žalovaná povinna dluh převzít a zaplatiti, ježto se na tom neusnesl výbor spořitelny, dle § 41 odst. 2. stanov k takovémuto jednání jedině oprávněný. Ani dopis z 13. listopadu 1922 (B orig.), v němž žalovaná slibuje žalobkyni dluh manželů K. zaplatiti, nemůže býti pro žalovanou závazný, ježto je podepsán jen předsedou ředitelstva a vedoucím úředníkem, a nikoli, jak v § 45 stanov předepsáno, předsedou nebo místopředsedou a ještě jedním členem ředitelstva. Naprosto ničím není odůvodněn názor dovolatelčin, že otázka, kdo podpisuje spisy jménem spořitelny, jest citovaným zákonem č. 302/1920 upravena v ten rozum, že stačí k tomu podpis předsedy ředitelstva a vedoucího úředníka.

Není tu tedy nesprávného posouzení druhou stolicí a dovolání není odůvodněno.

Rozhodnutí nejvyššího správ. soudu.

Patronát nad kostelem a farou vážnoucí na statku v zemských deskách zapsaném trvá přes to, že od statku toho velká část pozemků byla odepsána, tak dlouho, jak zbytek statku jako samostatné knihovní těleso v zemských deskách zůstane zapsán.

(Nález ze dne 5. května 1923 č. 6624.)

ZE DNE.

Zákaz používání zvláštních obálek s návratkami. Ministerstvo spravedlnosti zaslalo všem notářským komorám v Čechách, na Moravě a ve Slezsku následující výnos ze dne 3. června 1924 č. 24.168/24:

»Ministerstvo spravedlnosti zjistilo, že někteří notáři majíce zakázáno používat při vykonávání soudního komisařství soudních obálek, si dali v o b o r u v l a s t n í působnosti vytisknouti zvláštní obálky s návratkami podle úpravy soudních obálek.

Na dotaz, jaké stanovisko v příčině té ministerstvo pošt a telegrafů zaujímá a zda by bylo ochotno povolit, aby notáři jako soudní komisaři používali zvláštních obálek s návratkami, sdělilo, že používání zvláštních, třeba i placených vlastních návratek může zásadně povolit toliko pro případy, kde příjemci úředních výměrů přímo zákonem jsou zavázáni potvrditi na zvláštní listině, k d y určitou zásilku přijali.

Ježto prý takových případů není ani podle znění § 120 nesp. pat. ani u jednání, jichž se tento paragraf týká, nemůže ministerstvo pošt a telegrafů dáti svolení k tomu, aby notáři, jako soudní komisaři používali zvláštních obálek se zpátečními listky, (návratkami).

Ministerstvo spravedlnosti žádá proto, aby bezodkladně byli notáři tamního obvodu poučeni, že zvláštních obálek s návratkou nadále používat nesmějí. V případech, kde jest při vykonávání soudního komisařství zapotřebí zpátečních listků, jest používat poštovních návratek, jaké jsou ve službě poštovní zavedeny pro soukromé osoby a jež lze obdržeti u poštovních úřadů po zaplacení předepsaného poplatku.»

Sdělujeme výnos tento všem pp. kolegům, aby se podle něho zachovali.

Notářské kauce. Notářské záruky pozůstávající z předválečných rent rakouských, nalézavších se v poštovní spořitelně vídeňské přeneseny byly do republiky a uschovány u Poštovního úřadu šekového v Praze. Předválečné renty tyto upsány byly některými notáři na 6% státní půjčku t. zv. moučnou. Podle oznámení ředitelství Poštovního úřadu šekového nebyly však úpisy tyto dosud schváleny a příslušné dluhopisy nebyly Poštovnímu úřadu šekovému dosud předány. Jelikož notářské komory v první řadě jsou povinny bdíti nad tím, aby notářské kauce byly skutečně složeny a jelikož dotyční kaucionanti zadržováním kuponů přicházejí ku škodě, zažádala notářská komora Pražská u ministerstva financí, aby úpisy výše uvedené co nejdříve schválilo a dluhopisy poštovnímu úřadu šekovému předalo.

Nový občanský zákoník pro Československou republiku. Práce na novém občanském zákoníku pro Československou republiku pokročily tou měrou, že ministerstvo spravedlnosti hodlá přikročiti na podzim tohoto roku za součinnosti referentů pp. universitních profesorů Drů Kafky, Krčmáře, Stiebera, Svobody a Weisse k superrevisi, jejíž úkolem bude zpracovati elaboráty jednotlivých subkomitétů v jednotný celek, při čemž bude přihlížeti i k posudkům, jichž se dostalo návrhům dosud uveřejněným. Ministerstvo spravedlnosti obrací se proto opětně na veřejnost s výzvou, aby s ním sděleny byly podněty, týkající se otázek, upravených v občanském zákoníku a v elaborátech subkomitétu řešených. (Elaboráty tyto lze objednat v presidiální kanceláři ministerstva spravedlnosti).

Věstník spolku československých kandidátů notářství. Valná hromada spolku kandidátů notářství konala se dne 11. května 1924 v Obecním domě za četné účasti kolegů z Čech, Moravy a Slezska. Jako hosté dostavili se za ministerstvo spravedlnosti pan ministerský rada Dr. Mrština; z páni notářů dostavil se pan notář Břetislav Matějka a omluvil se p. Dr. Čulík. Schůzi řídil starosta kol. Dr. Vodstrčil. Zprávy funkcionářů byly bez debaty schváleny a výboru uděleno absolutorium.

Hlavní zájem valné hromady soustředil se na záležitosti nového řádu notářského, úpravy platů a započítání vojenské služby a cizí praxe právnické.

Výbor spolku zabýval se novým notářským řádem v minulém roce a podal své návrhy ministerstvu. Za ministerstvo spravedlnosti přislíbil pan ministerský rada Dr. Mrština, referent o novém řádu notářském, že věnuje přáním kandidátů svoji pozornost.